

לתת את הכליות

אשרית דן

התפשטות נגיף הקורונה קיפחה את חייהם של אלפי אנשים בעולם. דווקא בעקבותיו החליטה קבוצה של תושבי הר חברון שהגיע הזמן לקצר את רשימת ההמתנה להשתלות הכליה

על 800 מסתינים, ומאז - 800 מסתינים לקבלו תרומת כליה מאדם חי. שבדעה צלילה, מתוך תודעת חסד פשוטה, החליט להעניק חלק מגופו לאדם אחר.

26 מתנדבים מכלל תושבי הסוּעצה האזורית הר-חברון בחרו לתרום כליה. רבים מהם תרמו בעזרת "מתנת חיים" וכך זכו להכיר את הרב הבר באופן אישי. ביקשנו לדבר עם אחדים מהתורמים, לשמוע מהם על היכרותם עם הרב,

פּרוֹץ המגפה שגבתה את חייו, ציין הרב הבר את השתלת הכליה ה-800 דרך עמותת "מתנת חיים" שהקים. עמותה המעודדת תרומות כליה של מתנדבים חיים ומלווה אותם ואת המושטלים לאורך כל התהליך. הרב הבר היה מושטל כליה בעצמו, ומחך היכרות עם הסבל הרב שהוא סנת חלקם של מטופלי הדיאליזה, שם לו למטרה לחסל את רשימת ההמתנה להשתלת כליה בארץ. בעת הקמת העמותה, עמדה רשימה

מגפת הקורונה הציבה לפתחת אתגרים. בידוד, סגר, אבדן עבודה, סגירת מוסדות הלימוד. ומעבר לכל זה - סותם של יותר מ-200 בני אדם בישראל. ממש בערב פסח הצטרף לרשימת החולים המורדמים-מונשמים השם "אברהם ישעיהו הבר". אינך צריך להיות מטופל דיאליזה או תורם כליה כדי שיהיה לך איזשהו מושג אודות האיש הזה, הענק והצנוע, שמצנף את סבלו הפרטי להצלת חייהם של מאות חולים. לפני

קובי שמול (צילום: עודד בן משה)

הסיכונים לתורמים. הוא דיבר באופן שנגע לאדם שמולו, כשיצאנו אחד הילדים שהתנגד בתחילה לתרומה, אמר לי- אבא, מבחינתי אתה יכול לתרום כליה"

"כאשר בן אדם רוצה להקים מפעל חיים, אומר הרב מאיר, "הוא מחשב כמה כוח ובשרון יש לו. הרב הבר- יתכן שהיו לו כוחות וכשרונות. אבל בעיקר היה לו לב גדול. לפעמים כדי לעשות דברים חשובים, לא חייבים ידעים צריך לב".

קובי שמול (53) מבית חני, הוא מורה, אב לשבעה וסב לשמונה. קובי תרם כליה לפני שנתיים וחצי לגבר בן 64 מטבריה. המחשבה על תרומת כליה עלתה אצלו בעקבות סיפורם של תושבי היישוב שתרגמו קובי אשתו נסעו לפגוש את הרב הבר כדי להתייעץ עמו לגבי

התהליך. "איש צנוע וחביב מאין כמוהו", אמר קובי. "כל המילים מתנמדות אל סול האישיות. לבבי, סובלני, ענה לנו בנחת על כל השאלות למרות התארכות השעה. אחרי השיחה עמו המשכתי עם הבדיקות בלב שקט יותר."

נתמל אפשטיין (34) ממעלה-חבר, אבלשישת, כותב ומאיר שיצר יחד עם אשתו את סדרת הקומיקס "הגיע הוסי". ניתוח תרומת הכליה שלו התקיים ביום הזיכרון לפני ארבע שנים. "אשתי ואמא שלי עמדו בצפירה תוך כדי ההמתנה שאצא מחדר הניתוח."

נתמל מדבר על המפגש שלו עם הרב הבר סביב הניתוח. "הרב התקשר אליי כמה ימים לפני הניתוח וביקש את שמי המלא, כדי להתפלל עליי. בלילה לפני כן הוא התקשר שוב כדי לומר

וגם על המיזם שנוקם בין תורמי הר-חברון בעקבות פטירתו.

ההחלטה על תרומת כליה "מתבשלת". הרעיון מטפח מן האווירה מסביב, מקטעי סיפורים, ממפגשים אקראיים עם תורמים אחרים. עד שבסופו של דבר מגיעה המכה בפטישי, הרגע הקריטי, שגורם להתנתת התהליך. כך מספרת אריאלה מקלר ממעון, אם לשישה, שנחשפה לצורך בתרומת כליה בעקבות חברה שמבלה מאי-ספיקת כליות. בהדרגה בחודשים שאחרי-כן החלה לקרוא על הנושא בחוברות של "מתנת חיים". ההחלטה הלכה והתגבשה וכשראתה פרסום של תמונה של קבוצת תורמים של "מתנת חיים", גילתה שחברה טובה שלה תרסה כליה. שיחה עם החברה הזו התגעה את התהליך שהוביל בסופו של דבר לתרומה. אריאלה: "הרב דאג להתקשר לכל תורם ביום ששי שלפני התרומה ולהתפלל עליו עם אשתו בסמן הדלקת הנרות. לאחר ניתוח תרומת הכלית התקשר אלי הרב הבר כל יום ששי במשך 4 פעמים רצופות כדי לשאול לשלומי והאם יש לי קשר עם המושתל שלי."

הרב הבר - כוח, כשרון ולב גדול

אצל חלק מן התורמים, הקשר עם הרב הבר החל כבר בשלב קבלת ההחלטה. כך, למשל, מספר הרב מאיר בראלי (46), רב היישוב עשהאל, על המפגש הראשון שלו עם הרב הבר: "כאשר התחלתי לחשוב בכיוון של תרומת הכליה, הילדים הגדולים שלי התנגדו. הם אמרו שאני מסכן את החיים שלי והיו דיונים סוערים בבית. נסענו כל המשפחה, עם אשתי וכל הילדים, לפגוש את הרב הבר בירושלים, במשרדים המצומקים של "מתנת חיים". פגשנו אדם מאוד נוח ונעים, רגיש ועדין שהסביר לילדים את שני הצדדים של תרומת הכליה, מצד אחד- הסבל של מטופלי הדיליזה, ומצד שני- מיעוט

הפטירה של הרב הבר הכתה את כולנו בכאב ענק. זה הבעיר את כולם ברצון לפעול ולהפיץ את הבשורה, שעוד אנשים יתרמו כליה

מימין: נתמל אפשטיין, המושתל שמול שביט ונטורה, הרב הבר ז"ל (הצילום באדיבות אפשטיין)

מספרים על הרב הבר שהיה אומר "תזיהרו, כי מי שיושב איתי יותר מחצי שעה נפרד בסופו של דבר מכליה"

לי שהוא וכל הישיבה שלו מתפללים לרפואתי. לאחר שהתעוררתי מהניתוח הרב היה אחד הראשונים שבא לבקר אותי במחלקה, ופניו אורו מהתרגשות. הוא אמר שוב ושוב שלא משנה כמה פעמים הוא רואה את זה, הוא לא מצליח להכיל את הפלא הזה שאדם מסוגל לתת מעצמו כדי להציל יהודי אחר.

שאלתי ציק (45) מסעון, מזכיר היישוב ואב לשבעה, תרם כליה לפני שלוש שנים. כמו רוב התורמים המושגל היה אדם שלא הכיר; "ראיתי אותו במקרה בבית החולים, במהלך בדיקות ההתאמה אבל לא באסת ידעתי מי הוא. אחרי הניתוח נודע לי שהוא רווק, עו"ד מהרצליה שאסו תרם לו כליה כ-15 שנה קודם לכן. כליה מושגלת מסיימת את תפקידה אחרי מספר שנים, והוא נאלץ לחרוץ שוב לדיאליזה ולרשימת ההמתנה להשתלה. הרב הבר התקשר אלי להידי בהצלחה לפני הניתוח, ויום אחרי הניתוח הגיע עם מתנה גביע לקדוש שאנחנו משתמשים בו עד היום. גם בהמשך, כשהיו לי שאלות, בעיקר הלכתיות סביב צומות הייתי מתקשר והוא היה עונה ומסוזה מיד. המספר שלי היה שמור אצלו. כל תורם יום אחרי הניתוח היה מצורף לקבוצת הוואטסאפ של התורמים שם היה הרב הבר מעדכן על תורמים חדשים ועל הניתוחים שבוצעו". בבדיחות מסיימת מזכיר שאלתי שמספרים על הרב הבר שהיה אומר בחיך לאנשים שנפגשו איתו- "תזיהרו, כי מי שיושב איתי יותר מחצי שעה נפרד בסופו של דבר מכליה."

יחד עם האמונה העמוקה הזו של הרב הבר בצדקת מפעל ההתנדבות שלו מציינ הרב מאיר בראלי: "אמנם תרומת הכליה הייתה מפעל חיך, אך מצד שני- הוא ידע לתת מרחב לאנשים, לשחרר אותם להחליט מה שנכון להם. אם לאשה של האדם המבקש לתרום זה לא התאים - הרב הנחה אותו לשחרר. ותמיד השאיר פתח לחרטה שאדם יוהיה שלם לגמרי עם ההחלטה".

אהוד אסמלם (38) מסעון, אב ל-5, תרם כליה ואף נשאר לאחד מכן חלק מסערך המתנדבים בעמותה: "הרב הבר הקים תשתית חזקה מאוד של רופאים בעלי ידע וניסיון. בלי שאף אחד

ביקש ממנו, הוא לקח את כל הסיפור הזה עד הסוף. חקר את הנושא מכל הבחינות - רפואית וסוציולוגית. הוא אמר אמירה מאוד פשוטה: אין סיבה שמטופלי דיאליזה ימשיכו לסבול ככה".

"הרב ליווה את התורמים ותמך בהם עד הקצה" אומר אהוד. "פעם בשנה יש שבת גדולה של התורמים של אותה שנה ושל המתנדבים בעמותה. תורמים רבים בוחרים להמשיך ולהפיץ את הבשורה כדי להציל חיים. אני מרצה בכנסים של אנשים המתעניינים באפשרות לתרום. יש אנשים שמתנדבים בליווי התורמים, יש כאלה שבגיוס כספים."

גם קובי שמול מתנדב בעמותה מדי פעם מאז התרומה, ומשתתף באירועים של 'מתנת חיים' כדי לספר את סיפורו לתורמים פוטנציאליים: "ישראל היא הראשונה בעולם בתרומות אלטרואיסטיות. מכל העולם באים לכאן ללמוד מאיתנו. זה מדהים אנשים שבאים מבחוץ. הפטירה של הרב הבר הכתה את כולנו בכאב ענק. זה הבעיר את כולם ברצון לפעול ולהפיץ את הבשורה שעוד אנשים יתרמו כליה. או יתרמו כסף לפעילות העמותה."

אין לתאר את הכרת התודה

גם את הצד השני של הסיפור יש לנו בהר-חברון, אחת מתושבות החר, שבתה עברה השתלת כליה לפני שנים אחדות סיפרה: "כשהגענו אל הרב הבר ודברנו על חיפוש תורם לבת שלנו אמר לנו הרב שבהר-חברון יש הרבה תורמים, והוא שמח לדאוג לתושב האזור, בבחינת 'עניי עירך קודמים'."

ועוד הוסיפה בהתרגשות: רק מי שחווה זאת על בשרו יבין מה זה שנכנסים שני אנשים לחדר ניתוח אחד בריא ואחד חולה ויוצאים משם, כל אחד עם כליה אחת מתפקדת. אחר-כך, בחדר ההתאוששות, כשפוגשים זה את זה, אין לתאר את הכרת התודה. זוהי חוויה שלא ניתן לתאר במילים. רק בעם ישראל יש את האלטרואיסטיות הזו. במקום לצפות בחדשות צריך פשוט ללכת לבקר במחלקת ההשתלות, ולראות שם בחורים צעירים שבחרו לעבור את המסע הזה ולתרום חלק מגופם כדי להציל חיים של אדם אחר."

להכפיל את התורמים בהר

עם פטירתו של הרב זימה המועצה מפגש של התורמים כדי להצדיע לרב. "חן כדי ההתאגדות למפגש בקבוצות הוואטסאפ. עלתה התחושה אצל האנשים שיש צורך לעשות יותר מזה", מספר שאלתי. "אנחנו מרגישים שצריך לקחת את הצוואה שלו ולשכנע אנשים לתרום. דיברנו

על יציאה ל'מבצע מכפיל'. כרגע יש 26 תורמים בהר, ואנחנו רוצים להגיע ל-52."

שאלתי מפרט את החשיבה המתגבשת בין התורמים ל'מבצע מכפיל': "אנחנו חושבים שצריך פשוט להציף את התודעה של הנושא. יש הרבה אנשים שמן הסתם שמעו על 'מתנת חיים' וזה יושב אצלם איפשהו. הם זקוקים רק לדחיפה קטנה כדי שיצליחו להוציא את זה אל הפועל. אצל אנשים אחרים צריך להכניס את הנושא למודעות. זה עניין של בניית אווירה. אנחנו רוצים להתחיל את התנועה בתוך היישובים עצמם, שהתורמים יספרו את הסיפור במסגרת היישוב, ובהמשך פעילות מועצתית בנושא חסד ונתינה בכלל, ותרומת כליה בפרט."

קובי: "מטבע הדברים אנשים מפחדים מניתוח אבל צריך להבין שההליך שעובר תורם פוטנציאלי במשרד הבריאות, מסך כמעט 3/4 מהמועמדים. זה משאיר רק רגע שמגיע לישורת האחרונה."

שאלתי: "הבדיקות שאדם עובר עד שהוא נמצא מתאים לתרומת כליה, הן כמו טסט לרכב. בודקים את הכל. עוברים על כל המערכות בגוף. אתה מקבל תמונת מצב של בריאות הגוף שלך, ככה בחינם. מומלץ לכל אחד פעם-פעמים בחייו ואם, לאורך כל התהליך הזה, יש איזשהו ספק ביכולת של הגוף שלך לעבור את הסיפור הזה - אז אין ספק, והאדם הזה לא יתרום. ככל שעובר הוסן ויודע של הרפואה מתרחב אפשר גם להבין שההליך הזה מאוד בטוח."

קובי: "הרב הבר היה אומר לנו, התורמים - 'כל רגע ורגע מהחיים שלכם, אתם מקיימים את החסד בגופכם מסע כל רגע שם הכליה שלכם חיה ופועלת בגוף של אדם אחר, מחיה אותו. אני חושב שהרווח הכי גדול של כל תורם, זו התחושה העילאית שיורדת על כל אחד כשהוא מתעורר מהניתוח. פשוט אי אפשר לתאר. סיפוק מדהים. זו הנתינה הכי גדולה שאפשר."

אני חושב שהרווח הכי גדול של כל תורם, זו התחושה העילאית שיורדת על כל אחד כשהוא מתעורר מהניתוח. פשוט אי אפשר לתאר. סיפוק מדהים. זו הנתינה הכי גדולה שאפשר.